

Vanhustyön keskusliitto

CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

Ympäristöministeriö
kirjaamo

kirjaamo@ym.fi
meri.pensamo@ym.fi

Viite: Lausuntopyyntö YM004:00/2016, 8.6.2016

Asia: Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi rakennuksen esteettömyydestä

Viitaten lausuntopyyntöönne Vanhustyön keskusliitto – Centralförbundet för de gamlas väl ry esittää seuraavaa:

Vanhustyön keskusliitto toimii ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, toimintakykyisyyden ja turvallisuuden edistämiseksi. Keskusliiton korjausneuvonnalla on pitkä ja monipuolinen kokemus myös ikääntyneiden ihmisten asuntojen korjausten edistäjänä. Jo 1990-luvulla palvelujen rakennemuutosta käynnistettäessä ja kotihoitoa edistettäessä on sen edellytyksenä nähty toimivat ja esteettömät asumisratkaisut, joihin on mm. lainsäädännöllä ja eri avustuksin panostettu. Nyt on käynnistetty hallituksen kärkihankkeet, joista yksi edistää ikääntyneiden ihmisten kotihoitoa ja samalla vähennetään edelleenkin laitoshoidon osuutta. Kotikuntoutukseen ollaan kehittämässä toimintamuotoja ja tämäkin edellyttää esteettömyyttä niin pientaloissa kuin kerrostaloissakin.

Eliniän pidetessä ikääntyneet ihmiset tulevat tarvitsemaan koko ajan enenevässä määrin helppokäyttöisiä ja esteettömiä asuntoja. Ikäihmisten asumisen kehittämissuunnitelmassa on esitetty tulevien vuosikymmenten kiistattomat tarpeet esteettömien asuntojen osalta. Jos esitetyt tavoitteet ei saavuteta, se tulee aiheuttamaan lisäkustannuksia korjausten tai muun palvelutarpeen lisääntymisen osalta. On syytä ottaa huomioon, että myös nuoremmat ikäryhmät hyötyvät esteettömyydestä esim. leikkaustoimenpiteistä kuntoutuessaan.

Hyvää esitysluonnoksessa on se, että asetuksessa on nyt selvästi velvoittavat määräykset, kun aiemmin oli epäselvyyttä siitä, mikä on määräys ja mikä ohje. Yksityiskoh-taista mitoitusta on otettu mukaan asetustasolle ja se vähentää tulkintoja ja epätietoi-suutta. Majoitustilojen, kuten hotellien, esteettömyysmääräystä on selkeytetty ja esi-tetty vähimmäismäärät, mikä on selkeä parannus aiempiin säädöksiin nähden.

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on normeja lievittämällä vähentää byrokratiaa sekä aikaansaada rakentamisen kustannusten alentaminen. Laskelmat ja muutokset säädöksiin kannattaisi kuitenkin tehdä kokonaisvaikutukset huomioiden, ei pelkästään rakennuskustannuksia. Muutoksissa tulee ottaa huomioon rakennusten koko elinkaari ja se, mahdollistavatko rakennukset jatkossa entistä iäkkäämpien ja toiminnanrajoit-teista kärsivien ihmisten asumisen näissä vai pitääkö ihmisten muuttaa asunnoissa

liikkumisen rajoitteita aiheuttavien tekijöiden vuoksi pois kotoaan, mikä lisää kustannuksia taas toiselle hallinnonalalle eli sosiaali- ja terveysministeriön alalle tai ihmisille itselleen. Näissä tapauksissa sairaalasta kotiutuminen voi viivästyä ja samalla lisätään tarvetta asuntojen muutostöille.

Rakennukset ja asunnot tehdään satavuotiseen käyttöön ja suurimmassa osassa tulee koko elinkaaren aikana asumaan monen profiilin asukkaita. Mahdollisesti tarvittavat tulevat korjaukset maksaa pääsääntöisesti asunnon omistaja, joten nyt saavutetut säästöt maksaa moni tulevan asunnon asukas muutostöitä tarvitessaan. Korjaamisen kustannukset ovat lisäksi moninkertaiset saavutettuihin säästöihin verrattuna. Lisäksi julkisista varoista maksettavien tukien kysyntä kasvaa.

Esteettömän rakentamisen suurimmaksi kustannuksia aiheuttavaksi tekijäksi on julkisuudessa esitetty ylisuurten hygieniatilojen rakentaminen. Pääosa valituksista perustuu kohteisiin, joiden suunnittelijat eivät ole riittävästi perehtyneet tilankäytön todelliseen tarpeeseen. Tälläkin hetkellä tehdään erityisryhmien kohteita, joiden kylpyhuoneiden koko on pienissäkin asunnoissa kaksinkertainen niiden todelliseen tarpeeseen verrattuna huolellisesti suunnitellen. Tällaisten suunnittelun osaamattomuustekijöiden vuoksi ei tulisi muuttaa esteettömyysmääräyksiä.

Pientalojen jättäminen kokonaan esteettömyysmääräysten ulkopuolelle on suuri tietoinen riski. On totta, että pientalot eivät tähänkään asti ole olleet erityisen hyviä esteettömyyden kannalta. Jos tämä esitys toteutuu, olisi kuitenkin ohjeellisella tasolla panostettava rakentajien esteettömyystietoisuuden lisäämiseen (esim. eri kaupunkien rakennusvalvontojen esteettömyysoppaat tms.). Pientalorakentamisessa olisi syytä painottaa erityisesti taloon sisääntulon esteettömyyden tärkeyttä, joka on tähänkin asti kyllä ollut ongelmana. Eli vaikka pientalot sinällään jätettäisiin esteettömyysmääräysten ulkopuolelle, niin sisääntulon tärkeyttä korostamalla poistettaisiin niiden perusongelma aina kun se on kohtuudella mahdollista. Tämä on nykyisin pientalojen peseytymistilojen ohella keskeisin korjaustarvetta aiheuttava tekijä.

Vanhustyön keskusliitto esittää lausunnossaan: Tulisi vielä harkita esteettömyysmääräysten lieventämisen tarpeellisuutta. Tällä saavutettavien rakennusaikaisten säästöjen (ostajan ja rakennuttajan säästö) vastapainoksi kustannuksia tulee niille, jotka joutuvat tekemään asuntojen muutostöitä sekä myös yhteiskunnalle tarvittavien avustusten muodossa. Tähän saakka esteettömyysmääräykset ovat soveltuvien osin koskeneet myös pientaloja, kerrostalojen korjauksia sekä opiskelija-asuntoloita. Asetusluonnoksesta nämä esitetään jätettäväksi pois. Erityisesti tulisi panostaa pientalojen sisääntuloihin, joita Vanhustyön keskusliiton korjausneuvonta joutuu lähes kaikissa pientalo-kohteiden korjauksissa tekemään esteettömiksi.

Ikääntyneiden ihmisten toimintakyvyn heikentyessä kodin ja asuinrakennuksen esteettömyydellä on huomattava merkitys sen mahdollistajana, että he voisivat asua turvallisesti mahdollisimman pitkään kotonaan. Tämä on myös hallituksen kärkihankkeen keskeinen tavoite.

Helsingissä, elokuun 10 päivänä 2016

Vanhustyön keskusliitto –
Centralförbundet för de gamlas väl ry